

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 5. in 20. dne meseca, ter stane celoletno 8 kron, polletno pa 4 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Avstrijske sodne oblasti.

(Dalje.)

5. Specijalna zasebno-pravna sodišča.

Najvišji dvorni maršalni urad.

a) Ta urad ima odločevati in razsojati v osebnih civilnih zadevah članov cesarske hiše, naj se gre za pravde, zapuščinske ali pupilarne stvari; maršalni urad je torej pravdno sodišče za člane cesarske hiše, dalje njih zapuščinska in nadvarstvena oblast. Vrh tega se imajo člani cesarske rodbine, če stanujejo na Dunaju, zaslišavati kot priče le po dvornem maršalu.

b) Isto sodno oblast kakor nad člani cesarske hiše ima najvišji dvorni maršalni urad nad raznimi drugimi osebami, katerim cesar to predpravico podeli. To so po navadi visoke aristokratske rodbine ozir. njih člani n. pr. knez Liechtenstein, grof Meranski, princ Avgust Koburški in dr.

c) Konečno so podvržene lahko najvišjemu dvornemu maršalnemu uradu takozvane eksteritorijalne osebe, če se namreč same za to izjavijo. Eksteritorijalne so one osebe, ki po mednarodnem pravu niso podrejene našim sodiščem niti v civilnih niti v kazenskih stvareh. Semkaj spadajo: poslaniki tujih držav, poslaniški uradniki, nekateri konzuli i. t. d. Kdor hoče katero izmed teh oseb tožiti bodisi za kak denar ali kaj drugega, ne more tega storiti pri naših rednih sodiščih, ampak le pri sodiščih države, pod katero dotična eksteritorijalna oseba spada, n. pr. poslanika nemške države pri sodiščih v Berlinu. To je pa včasih težavno za tožnika, a tudi nerodno za toženo eksteritorijalno osebo, ki se pa tožbi v domači državi izogne na ta način, da se podvrže razsodnosti najvišjega dvornega maršalnega urada.

Pravde pri tem uradu razsoja poseben senat obstoječ iz pisarniškega ravnatelja kot predsednika, ter iz štirih svetovalcev dunajskih sodišč kot prisodnikov.

Pritožbe zoper sodbe najvišjega maršalnega urada gredo na najvišje deželno sodišče ozir. na najvišji sodni dvor na Dunaju.

Borzna razsodišča.

Na vsaki borzi morajo imeti posebno sodišče, imenovano borzno razsodišče, ki ima razsojati pravde, izvirajoče iz takozvanih borznih poslov. O borzi in borznih poslih prinesemo na drugem mestu poseben članek. To razsodišče sestoji iz več sodnikov (borznih svetnikov) in enega tajnika, ki mora imeti isto naobrazbo in iste izpite kakor reden sodnik (vsaj sodni pristav).

Druga razsodišča.

Poleg borznih imamo tudi še več drugih razsodišč tako n. pr. pri vsaki okrajni bolniški blagajni, pri javnih zavarovalnicah zoper nezgode, pri bratskih skladnicah in dr. Kaj natančnejega o teh razsodiščih pisati, ne spada v okvir našega spisa in bi bilo preobširno, ker ima skoraj vsak gori imenovanih zavodov posebna pravila za svoja razsodišča. Skupna važna določba je ta, da mora vsak član teh zavodov, ki misli, da ima zoper zavod kako terjatev, le-to vložiti najprej pri razsodišču. Če vloži tožbo pri navadnem rednem sodišču, se mu jo zavrne.

Konečno so pa razsodišča v zmislu določb novega civilno-pravnega reda dopustna za presojo vsakega prepirnega vprašanja. Če se drže stranke natančno tozadevnih predpisov, imajo sodbe takih zasebnih razsodišč isto moč, kakor sodba rednih sodišč, zlasti se na podlagi takih sodb lahko začne eksekucija.

O zasebnih priložnostnih razsodiščih prinesemo obširnejši članek v eni prihodnjih števil.

Konzularna sodišča.

Kakor znano so sodne razmere v Turčiji in tudi po ostalih orijentalnih državah jako slabe in je na-

šim državljanom, ki tam žive, težko najti pravice. Da se tej pomanjkljivosti vsaj deloma odpomore, so se uveljavila za orijentalne države, posebej pa za Turčijo, avstro-ogrsko konzularna sodišča, ki sodijo v prepirnih stvarih med avstro-ogorskimi državljani, če sta namreč obe stranki, tožnik in toženec, avstrijsko-ogrsko državljana.

Po mednarodnem pravu so pa opravičeni tudi tuji državljani n. pr. Nemci, Francozi in dr. tožiti avstro-ogrsko podanike pri naših konzularnih sodiščih. Temu nasproti lahko tožijo naši podaniki Francoze, Nemce in dr. pri njih konzularnih sodiščih. Po orijentu imajo namreč tudi druge države konzularna sodišča.

Taka sodišča obstoje pri vseh važnejših konzulatih v orijentu.

Druga instanca nad konzularnimi sodišči, na katero gredo vse pritožbe, je višje konzularno sodišče v Carigradu.

(Dalje prih.)

O tolmačenju §§ 34, 38 in 42 obč. vol. reda.

Občinski odbornik A. se je proti volitvam občinskega predstojništva (župana in svetovalcev) pritožil z zahtevo, da se volitve razveljavijo in sicer iz sledečih razlogov:

„Po § 38. obč. vol. reda mora biti za veljavnost občinskega starešinstva navzočih najmanj $\frac{3}{4}$ vseh odbornikov. V novem občinskem odboru je vseh odbornikov 32, namreč 25 izvoljenih in 7 virilistov, torej znašajo zahtevane $\frac{3}{4}$ odbornikov 24. Ko se je začela volitev župana, bilo je navzočih 25 odbornikov, eden čez zahtevano število, toda kmalu je nekaj odbornikov odšlo iz volilne sobe proč, ne da bi povedali, kam gredo in tako ni bila več zahtevana $\frac{3}{4}$ množina navzoča. Kljub temu se je volitev vršila dalje, ne da bi se sploh kaj konstatiralo, kadar je kak volivec oddal glas, ali je še zadostno število odbornikov navzočih. Ko je tako volila že nekako polovica odbornikov, o katerih se ne more z gotovostjo trditi, da so volili v navzočnosti 24 odbornikov, šli so nekateri iskat odsotne. Čez nekaj časa zbralo se jih je zopet zadostno število, ki so potem ostali do konca volitve navzoči.“

Na to pritožbo je dobil od okrajnega glavarstva v R. naslednjo rešitev:

„Okrajno glavarstvo ni v položaju Vaši pritožbi ugoditi ter temeljem § 94. občinskega reda razveljaviti to izvolitev.“

Razlogi.

Vašo pritožbo opirate na okoliščino da v teku volitve nekaj časa niso bile v § 38. občinskega volitvenega reda za veljavnost volitve zahtevane tri četrtine vseh odbornikov navzoče in da se je še-le na dotično posredovanje volilnega komisarja zbralo zopet zadostno število odbornikov-volilcev v volilni sobi.

V tem dejstvu pa ne utegne okrajno glavarstvo uvideti nikake nezakonitosti, ter se mora smatrati volitev, pri kateri je izmed 32 odbornikov glasovalo za

župana 30, za svetovalce pa 31 odbornikov, tedaj mnogo več volilcev nego to zahteva § 38. o. v. r., za pravoveljavno. § 38. o. v. r. določa namreč da morajo v o l i t i vsaj tri četrtine vseh odbornikov.

Namen te določbe je, ustanoviti gotovo večino izmed občinskih odbornikov ki naj zjamči, da se izvolijo za občinske starešince le možje, do katerih ima večji del občinskega odbora zaupanje.

Volitev sama ob sebi obstoji v oddajanju glasov in je veljavna če je pri tej navzoče v § 38. o. v. r. določeno število odbornikov, to se pravi če so oddale vsaj tri četrtine odbornikov svoje glasove, — izvoljenec pa je oni ki je dobil nad polovico pričujočih glasov. O tem, da bi morala ta množina biti ves čas med volitvijo v volilni sobi navzoča, ni nikjer v zakonu rečeno.

Taka določba pa tudi ne bi imela nobenega smisla, ko je vendar vsak odbornik, ko je oddal svoj glas, z a d o s t i l svoji volilni dolžnosti, nadaljne dolžnosti pa. zlasti morda nadzorovati volitev ter jamčiti za njeno pravilnost, nima, ker spada to v delokrog volilne komisije.

Tej argumentaciji tudi ne nasprotujeta določbi § 34. o. v. r. glede kaznovanja onih odbornikov, ki bi odšli predno je volitev končana in § 42. o. v. r., da morajo volilni zapisnik podpisati vsi odborniki-volilci.

Ker obstoji volilno opravilo v oddajanju posameznih glasov, ima § 34. o. v. r. namen osigurati volitev ter priti v okoliščini morebitnim spletkam v svrhu da se onemogoči izvolitev občinskega predstojništva; tolmačiti je toraj določbo glede odhajanja pred končano volitvijo le v tem zmislu, da se posameznik ne sme t r a j n o odstraniti in sploh ne predno ni oddal svojega glasu ter je na ta način omogočil tako izvolitev župana, kakor tudi občinskih svetovalcev.

Določba § 42. pa je le f o r m a l n e g a p o m e n a v svrhu, da se posvedoči volilno opravilo; sicer se je pa pri spodbijani volitvi tudi tej formalni določbi zadostilo, ker je podpisalo zapisnik 30 odbornikov, kar je najboljši dokaz, da je bilo teh 30 odbornikov do konca volitve navzočih, da se toraj niso pred končano volitvijo odstranili. Odhajanje za malo časa v svrhu pogajanj se pa vendar ne more smatrati kot odstranitev pred končano volitvijo.“

Ta odločba okrajnega glavarstva se nam zdi nepostavna in pravnopomotna. Obžalujemo le, da se A. ni zoper to pritožil in spravil stvar do najvišje politične instance ozir. pred upravno sodišče, ker je rešitev tega vprašanja načelne važnosti.

Vendar si usojamo objaviti v zadevi nekaj kritičnih opazk:

Referent pri okrajnem glavarstvu v R., ki je pritožbo odbornika A. zavrnil, je imel gotovo v rokah občinski volilni red v slovenski Pfeiferjevi prestavi, ki je kakor marsikje drugod tako tudi pri § 38. ne samo netočna, ampak do cela napačna. Nemški izvirnik § 38. obč. vol. r. pravi: Zur Giltigkeit der Wahl sind die Anwesenheit von wenigstens drei Vierteln sämtlicher

Ausschussmitglieder erforderlich“. Pfeifer predstavi to čisto napančno: „Voliti morajo vsaj tri četrtine vseh odbornikov“. — Njemu je torej vse eno „navzoč biti“ (Anwesenheit) in pa „voliti“, ne da bi navedel vzroke, zakaj je tako prestavljal. Niti on niti referent glavarstva v R. nista pomislila, da je lahko kdo navzoč, ne da bi volil.

Ker je torej ta predpogoj, na kojem temelji odločba okrajnega glavarstva napačen, je nepostavna tudi cela odločba.

Volitev predstojništva je enotno dejanje: namreč glasovanje v posebni seji. To enotnost dejanja je zakonodajalec na več načinov izrazil.

V prvo ima v zmislu zakona volitev starešinstva obliko seje. To se razvidi jasno iz § 42. občinskega reda, ki govori o sejah in v zadnjem odstavku: „Volitveni red ima natančnejše določbe o sklepčnosti odbora za volitev starešinstva“. Dejanje odbornikov, ko volijo starešinstvo, šteje tedaj občinski red med seje in govori jasno o njih sklepčnosti. Sklepčnost pri takih volitvah je toraj presoati kakor pri navadnih sejah: Če ni ob začetku postavno določenega števila v sejni sobi, je seja nesklepčna, postane pa tudi nesklepčna, kakor naglo se iz sobe odstrani toliko odbornikov, da ostali ne dosežejo postavno določenega najnižjega števila. To vprašanje je upravno sodišče že mnogokrat razsodilo.

Zakaj bi sicer zakon govoril o sklepčnosti, če se ista nima vpoštevati pri celim volilnem dejanju? Ako bi hotel zakon samo ob začetku in ob koncu volitve ali seje imeti sklepčnost, potem bi se moral zadnji odstavek § 42. obč. reda glasiti: „Volitveni red določa natančnejše o sklepčnosti odbora ob začetku in ob koncu volitve starešinstva!“

Dalje hoče zakon varovati jednotnost volilnega dejanja s tem, da v § 34. obč. vol. reda določa kazni ne samo za tiste, ki k volitvi ne pridejo, ampak tudi za one, ki ne pridejo ob napovedanem času ali pa pred končano volitvijo odidejo. Take določbe ne najdemo nikjer v zakonu; ta ostrost ima očitno namen pokazati posebno važnost, ki jo polaga zakonodajalec na nepretrgano navzočnost odbornikov pri celi volitvi. Če postane že navadna seja nesklepčna, ko je navzočih premalo odbornikov, velja to tembolj za tako važne seje, kojim posveča zakon toliko pozornosti.

Nazadnje je omeniti še določbo § 42. obč. vol. reda, ki zahteva, da podpišejo vsi navzoči odborniki zapisnik o volitvi. S tem je hotel zakonodajalec doseči, da ostanejo vsi volilci do konca volitve navzoči. Okrajno glavarstvo je na čisto napačni poti, če meni, da je § 42. obč. vol. reda le formalnega pomena, v svrhu posvedočitve volilnega opravila. Za posvedočitev tega ali onega sejnega sklepa zahteva zakon sicer manj podpisov, v tem slučaju pa podpise vseh. Zakaj to?! Ker hoče da ostanejo vsi do zadnjega pri volitvi.

Sploh je pa dalje odločba okrajnega glavarstva sama seboj v protislovju. Pravi namreč, da naj odborniki s svojimi podpisi posvedočijo volilno opravilo.

Kako naj store to, če pri celim opravilu niso bili navzoči?! Podpisati imajo ves zapisnik, torej celo njegovo vsebino potrditi kot resnično. Kako je to mogoče, če vseh dogodkov niso videli, zlasti če niso slišali vseh glasovanj?!

Konečno pa moramo opozoriti, da bi se na prav lahek način vsaka volitev starešinstva preprečila, če bi se § 38. obč. vol. reda tolmačil tako, da mora „voliti“ ne „navzočih biti“ tri četrtine vseh odbornikov. Od 32 odbornikov v tem slučaju bi se jih 9 vzdržalo volitve, pa bi ne mogli nikdar izvoliti. Teh 9 abstinents bi redno prihajalo k volitvam, a ne glasovalo. Kako bi si glavarstvo tukaj pomagalo?!

Ta odločba je očitno zelo šepava in bi bilo zanimivo drugič enako določbo spraviti skozi vse inštanice pred upravno sodišče.

Državni proračun za leto 1907.

Dne 12. t. m. je predložila vlada državni zbornici proračun za leto 1907. Iz njega posnemamo nekaj najvažnejših postavk.

Celotni izdatki so proračunani na 1,890.871.352 K, dohodki pa na 1.892.501.082 kron.

Od izdatkov pride na najvišji dvor 11,300.000 K, državni zbor 3.082.907 K (za 25.733 K manj nego lani) državno sodišče 63.124 K, ministrski svet in upravno sodišče 4.125.419 K (ta postavka je od lanske višja za 358.460 K; zvišanje je povzročilo to, da so imenovali tretjega ministra brez portfelja, ki je dobil svoje osobje, več uradnikov so pomaknili v višje plačilne razrede in vladni brzojavni korespondenčni urad je povzročil več stroškov). Izdatki za skupne zadeve znašajo 270,627.918 K.

Ministrstvo za notranje stvari zahteva 77,202.385 kron (za 2,884.170 K več nego lani). Med razlogi za zvišano potrebščino se nahaja to, da je treba 728.635 K več izdati za javno varnost, zlasti pomnožiti stražo v Trstu, Gorici, na Dunaju in v Černovicah; posebno veliki so izdatki za ceste.

Od teh izdatkov pride na naše dežele:

Za vpeljavo plina v okrajno-glavarstveno poslopje v Radgoni 700 K, za poslopje okrajnega glavarstva v Beljaku 7818 K, za poslopje deželne vlade v Celovcu 4000 K, za erarno poslopje v Pulji 2400 K, za naznanilni urad v Trstu 2000 K, izredni policijski izdatki za Dalmacijo 8000 K.

Za železni most čez Dravo v Mariboru 120.000 K, za most čez Savo in Krko pri Brežicah 20.000 K. — Na Koroškem: Za blaški hudournik v Ziljski dolini 4500 K, za preložitev spodnjedravograjske državne ceste pri Mlinskem grabnu 30.000 K, za preložitev goriške deželne ceste v beljaškem okraju 44.000 K, za vodne stavbe v Ziljski dolini 9408 K, za tikanje Italijanske ceste v Beljaku 10.500 K, za preložitev Kapeljske državne ceste 50.000 K.

Na Kranjskem: Za most čez Bistrico pri Podbrezju 40.000 K, za savski most pri Kranju 200.000

kron, za popravo Karlovške ceste med Jugorjem in Metliko 30.000 K, za sorsko cesto od Podrošta do do Petrovega brda in za popravo iste od Podrošta do Zalega loga 46.000 K, za tlakanje Dunajske ceste v Ljubljani 20.000 K.

Na Primorskem: Za napravo parnega cestnega valarja 16.000 K, za cesto Dolina-Prebenek-Sočesk-Kastelec-Černikal 5000 K, za cesto med Iko in Lovrano 10.000 K, za cesto Bazovica-Škoflje 3000 K, Bazovica-Obrno 10.000 K, Podgorje-Jelovice 4200 K, za cesto v Opatiji 15000 K, Trnovo-Srpenica 20.000 K, za Idrijsko cesto med Sv. Lucijo in Bačo 37.000 K, za most čez Lijak 6400 K, za cesto Kneža-Bača 16.200 K, za cesto skozi Lijaško dolino 20.000 K, za goriške ceste sploh 20.000 K, za cesto Ušnik-Ciginj-Sv. Lucija-Zelin-Idrija 14.000 K.

Štajersko: Regulacija Sore od Brežic do meje 75.000 K, regulacija Drave pri Zavrču 64.500 K, za Dravo od Maribora do Središa 29.000 K.

Na Koroškem: Za regulacijo Drave 170.000 kron, za regulacijo v Ziljski dolini 32.420 K.

Na Kranjskem: Za regulacijo Save 80.000 K.

Na Primorskem: Za regulacijo Soče 18.000 K.

Dalje se zahteva za uradna poslopja v Ptuj 3787 K, v Gorici 36.495 K.

Učno ministrstvo zahteva 90.460.266 K. (Lani 87.260.902 K.) **Verski zaklad** na Kranjskem: Za cesto Roterca-Blatnik 8000 K, za dependanco k turistovski hiši pri Bohinjskem jezeru 12.000 K, za cesto čez Pokluko 20.000 K, za cesto na Opatovi gori 3000 K. Za gimnazijske stavbe na Štajerskem 10.500 K, na Kranjskem 31.400 K, na Primorskem 7400 K. Za realčne stavbe na Štajerskem 18.400 K, na Primorskem 2000 K. Za obrtne šole na Štajerskem 8000 K, na Koroškem 5000 K, na Primorskem 2850 K. Za ljudske šole: Štajerska 20.300 K, Koroška 14.380 K, Kranjska 2667 K, Primorska 8000 K. Za meščanske šole Primorska 32.100 K.

Trgovsko ministrstvo zahteva 165.871.640 K (za 5.581.784 K več nego lani).

Železniško ministrstvo 304.079.330 kron (za 65.168.518 K več nego lani).

Finančno ministrstvo 680.161.299 K (za 18.459.392 kron več nego lani).

Poljedelsko ministrstvo 57.245.413 K, k čemur pride še 5.154.892 K za melioracijski zaklad in 3.759.620 kron za živinozdravilstvo (skupaj za 2.321.605 K več nego lani). Med vzroki za pomnožitev izdatkov se nahaja tudi podpora zadružništva.

Pravosodno ministrstvo 76.834.076 K (1.435.480 kron več od lani). Pokojnine znašajo 79.042.154 K (za 3.989.604 K več od lani).

Razne vesti.

Častno občanstvo. Občinski odbor občine D. M. v Polju je v svoji seji dne 14. t. m. imenoval č. g. Mateja Riharja, dosedaj kaplana v D. M. v Polju, ki je prestavljen kot dekan v Šmartno pri Li-

tiji, za častnega občana za zasluge, ki si jih je stekel v času svojega bivanja pri D. M. v Polju z izobraževanjem mladine.

Koliko nosijo tujci na Štajersko? Po računskih zaključkih za l. 1905 je znašal brutto-dohodek iz prometa s tujci po celem Štajerskem 23 milijonov kron; od tega odpade na okraj Gröbming 5 in pol milijonov, Bruck na Muri 3 in pol milj., Gradec mesto 1 in pol milijona, Gradec okolica 1 tri četrt milijona, Ptuj 1 milj. i. t. d.

Potrjen deželni zakon. Cesar je potrdil zakonski načrt deželnega zbora štajerskega, po katerem se bodo ločili kraji Brezje, Litija, Loke, Sv. Mihael, Sv. Radegunda in Lepa njiva od občine trg Mozirje in bodo tvorili odslej samostojno občino „Okolica Mozirje“.

Novomeški župan odstopil. G. Simon Sladovič pl. Sladojevicki je prostovoljno resigniral na mesto novomeškega župana, ker hoče svojo lekarno zopet osebno voditi.

Vodovoda za Črni vrh in Predgrize. Z Dunaja se poroča: Poljedelsko ministrstvo je za vodovoda v Črni vrh in Predgrize nad Idrijo zagotovilo 40% državne podpore v skupnem znesku 49.000 kron s pogojem, da okr. glavarstvo logaško ugodno reši vodopravno vprašanje.

Kranjski deželni predsednik Schwarz je s predsedstvenim načelnikom, vladnim svetnikom Haasom prepotoval postojnski politični okraj in se informiral o zadevah v Postojni, Št. Vidu, Vipavi in Senožečah, kjer je zaslišal mnogo oseb in deputacij.

Avstrijska obrt s pivom. Lansko leto se je iztočilo v Avstro-Ogrski z všteto Bosno in Hercegovino 10.755.103 hl piva, a predlani 19.180.590 — torej za 574.513 hl več ali v denarju za 2.485.461 K več. Več piva se je prodalo na Nižje Avstrijskem, Solnograškem, Štajerskem, Koroškem, Primorskem, Tirolskem, Predarliskem, Češkem, Šleziji, Galiciji in Bukovini. Manj se ga je prodalo na Gornje Avstrijskem, Kranjskem, Moravskem, Bosni in Hercegovini.

Električna razsvetljava za Bled in okolico. — **Električni tramvaj na Bled.** Bivši blejski župan g. Peternel in tovariši nameravajo napraviti ob savskem mostu na potu iz Lesec na Bled električne naprave, ki bi oddajale elektriko Bledu, Radovljici itd. V načrtu je tudi zgradba električnega tramvaja z Lesec na Bled, kar bi bilo za povzdigo tujskega prometa na Bledu velike važnosti.

Socialni tečaj za kmete. Kmečka zveza v Löwnu v Belgiji je priredila letos drugi poučni tečaj za kmete, katerega so imenovali: Socialni teden kmečke zveze. Število vdeležencev te „kmečke šole“, kakor so jo kmetje sami imenovali, je bilo okoli 130. Od 15. do 22. sept. so bila vsak dan šest do sedem ur predavanja. Nato so bili izleti, kjer se je na vzornih posestvih kmetom vse praktično razkazovalo. Med predmeti, o katerih se je predavalo, omenimo sledeče: Postavne določbe, ki se tičejo kmečkega stanu, učinek vzajemnih pomožnih blagajn, rafajznovk, mlekarke zadruga, o zavarovanju konj in govede, postava o zavarovanju delavcev itd. Zanimanje za predavanja je bilo veliko, uspehi gotovo ne bodo izostali.

Osebnosti. Prestavljen je okrajni glavar v Ptuj, Anton Underrain pl. Meysing, k namestništvu v Gradec. Poslovil se je od svojih uradov dne 10. t. m. — Kot njegovega namestnika imenujejo viteza Madejskega, sina nekdanjega naučnega ministra.

Iz Celja. Lansko leto so v Mariboru sklenili, da ne dopustijo več nad obrtni in trgovinami viseti slovenskih napisov, v kolikor molijo na občinski svet t. j.

cesto. Slovenski obrtnik in trgovec torej ne smeta imeti več slovenskih napisov. Isto pot za Mariborci je sklenil sedaj še celjski občinski odbor, ki je storil na predlog uradnega predstojnika dra. Ambroschitza enak sklep. Kaj pa, če bi slovenske občine začele tako postopanje vračevati s tem, da prepovedo nemške napise?!

Davki v Avstriji. Direktnih davkov se je vplačalo v naši državni polovici od 1. januarja do konca avgusta 1906 193.428 milijonov kron, za 602 milijona kron več, kakor lani. Na zemljiški davek je odpadlo 26.426 milijonov kron (+ 1.300.000 kron), na hišno-razredni davek 4.500.000 milijonov kron (-66.000 kron), na hišnonajemninski davek 53.650.000 kron (+1.480.000 kron); na splošni pridobinski davek 22.900.000 kron (-405.152 kron), na pridobinski davek podjetij, ki se morajo izkazati z javnimi računi 38.130.000 kron (+ 1.240.000 kron); na rentni davek 5.620.000 kron, na osebno dohodinski davek 33.270.000 (-1.689.000 kron). Indirektnih davkov je bilo odplačanih od 1. januarja do konca avgusta 1906 508.349.000 K, 52.409.000 kron jveč kakor lani. Vžitinski davek je znašal 42.870.000 kron (+ 5.149.000 K), na vino in mošt 8.110.000 kron, na pivo 52.940.000 (+ 2.530.000 kron), na meso in klavno živino 10.570.000 kron (-120.256 kron), na sladkor 92.000.000 kron (+ 10.990.000 kron), na petroleje 14.830.000 kron, na kolke 34.780.000 K (+ 2.300.000 kron), takse 3.830.000 kron, pristojbine 86.400.000 kron (+ 16.570.000 kron), davek na vožne listke 12 milijonov kron, loterija 9.230.000 kron sol 22.470.000 kron in tobak 111.610.000 kron (+ 11.280.000 kron).

„**Samouprava**“ tako se imenuje strokovni list, ki ga namerava izdajati za slovenske občine goriški deželni odbor. Izhajal bo mesečno in bo objavljajal zlasti odredbe goriškega deželnega odbora. Zato bo v prvi vrsti namenjen samo goriškim občinam. Iz okrožnice, ki jo je razposlal deželni odbor, posnamemo, da bo list obsegal s početka sledeče zadeve:

- a) Deželno upravo (zakonodajne in deželno-zborske zadeve, železniške in finančne zadeve, zadeve o vreditvi vod, cestne zadeve, predmete, ki se tičejo ustanov, deželnih zavodov in deželnih kmetijskih šol;
- b) občinske uprave;
- c) druge upravne korporacije;
- d) razno.

V posebnem predalu bo dajal deželni odbor na zahtevo pravne informacije v dvomljivih samoupravnih zadevah kake važnosti v svrhu, da olajša korporacijam dežele reševanje dotičnih poslov.

Potrjena volitev. Cesar je potrdil zopetno izvolitev g. dr. Josipa Georga, odvetnika v Šmarju pri Jelšah, načelnikom in g. Frana Ferlinca, učitelja ravnotam, podnačelnikom šmarskega okrajnega zastopa.

Narodni kolek in občina v Dobu. Občinski odbor v Dobu je sklenil v svoji seji dne 9. oktobra 1906, da se od sedaj naprej kolekujejo vse uradne občinske listine z narodnim kolekom. Županstvu se je naročilo, da preskrbi te koleke od družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Tak sklep naj bi v najkrajšem času storile vse slovenske občine!

Dopolnilna volitev dveh deželnih poslancev iz volilnega razreda velikega posestva na Kranjskem mesto umrlega poslanca ravnatelja Karola Luckmanna, oziroma odstopivšega g. poslanca Antona Ulma je razpisana na dan 10. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne. Volilni imenik obsega 85 volilcev. Pri dopolnilnih volitvah lansko leto je bilo 84 volilcev.

Vprašanja in odgovori.

70. Županstvo P.

Vprašanje: Se li smejo v občinskem zakonu nastete takse pobirati brez sklepa občinskega odbora?

Odgovor:

Ne. — § 1 zakona od 3. decembra 1868 št. 17. dež. zak., ki zadeva občinske takse, pravi, da ima vsaka občina pravico po sklepu občinskega odbora pobirati takse, ki so določene v posebnem tarifu. Opozorimo Vas pa, da Vam mora deželni odbor še-le določiti v splošnem visokost taks, predno jih smete pobirati. — Če hočete n. pr. pobirati pristojbine za sprejetje v občinsko zvezo, morate to najprej v občinskem odboru skleniti in ta sklep naznaniti deželnemu odboru z nasvetom, kolikšno pristojbino naj se Vam dovoli pobirati. V tarifi k gori navedeni postavi od 3. decembra 1868 št. 17. dež. zak. je namreč določeno, da se sme za prejetje v občinsko zvezo pobirati takse najmanj 4 K, največ 40 K. — Če Vam deželni odbor dovoli recimo 20 K pristojbine za (seveda prostovoljno) sprejetje v občinsko zvezo, smete potem teh 20 K v posameznih slučajih pobirati brez tozadavnega odboroškega sklepa. S tem da občinski odbor koga v zvezo sprejme, pridobi že občina pravico po županstvu predpisati plačilo pristojbine po 20 K brez vsakega odboroškega sklepa.

71. Županstvo P.

Vprašanje: Kedo ima pravico kaznovati v stavbenih stvarih, ali župan sam ali skupno z dvema svetovalcema?

Odgovor:

Župan sam za-se nima v nobenem slučaju pravice kaznovanja. Ista mu pristoji glasom § 58. obč. reda in po vseh drugih posebnih zakonih zlasti tudi po stavbenem redu le skupno z dvema občinskima svetovalcema.

72. Županstvo P.

Vprašanje: Je-li pri požaru dolžan posameznik iz lastnega vodnjaka prepustiti vodo za gašenje?

Odgovor:

Da. Dolžnost občanov ob požaru določa ogenjsko-policijski red za Kranjsko od 15. septembra 1881 št. 14. dež. zak. — § 21. navedene postave pravi doslovno: »Vsakdo je pod kaznijo, določeno v § 47. dolžan pustiti, da se v njegovi posesti nahajajoča se voda ob požaru rabi za gašenje. V kolikor bi zaradi tega trpel kako dokazano škodo, mu gre na njegovo zahtevanje primerno povračilo«. — Kazen, ki jo določa § 47. navedene postave, je globa do 20 K oziroma v slučaju neizterljivosti zapor do 48 ur. Izreka jo župan z dvema svetovalcema,

Glede odškodnine, ki jo je opravičen terjati, kedor da svojo vodo za gašenje, ima tudi § 1043 obč. drž. zak. določbo, katera pravi: Če je kedo v sili žrtvoval svojo lastnino, da s tem od sebe in drugih odvrne večjo pretečo nevarnost, ga morajo vsi, ki so imeli od tega korist, primerno odškodovati.

Vodo dati mora torej vsakdo, a je opravičen terjati odškodnino.

73. Županstvo R. pri V. L.

Vprašanje: Nekdo namerava pri nas napraviti leseno kovačnico in jo kriti z opeko. Pravi pa, da mora biti oddaljena od njegovega poslopja vsaj 40 m. Ali je to res in katera oddaljenost je za take stavbe zakonito predpisana?

Odgovor:

Po § 42 stavb. reda od 25. oktobra 1875 št. 29 dež. zak. se prepoveduje staviti nova lesena poslopja. Glede kovačnic in drugih obrtnih kurišč (obrti, v katerih se kuri) pa določa še posebej § 40 stavb. reda, da se smejo sta-

viti samo na zidanih podstavah in na prostoru, ki je obdan z debelim, v obok zidanim, zidovjem ter da morajo imeti ognja varna vrata.

To so torej splošne redne določbe, od katerih so pa dopustne zlasti za obrtne delavnice posebne olajšave. § 76 stavb. reda pravi namreč, da se sme pri obrtnih delavnicah od gorenjih predpisov (§§ 40 in 42) toliko odstopiti, kolikor to ni na škodo trdnosti poslopja in javni varnosti, — to je dovoljeno pa le tedaj, če so obrtne delavnice na osamljeni legi. Smejo se potemtakem dovoliti tudi trdne lesene kovavnice, ki stojijo samostojno. Kedaj je delavnica na osamljeni legi, nam pove § 77 stavb. reda, ki pravi, da mora biti oddaljena od drugih poslopj in od sosedne meje vsaj 20 metrov.

Opozorimo Vas pa, da so za podelitev takih olajšav v zakonu predpisane posebne določbe, namreč: 1.) da so vse podeljene olajšave zapisati točka za točko ne samo v komisijem zapisniku ampak tudi v stavbenem dovoljenju (konsenzu); 2.) da je tako stavbeno dovoljenje javno razglasiti (pri cerkvi) in je tudi na občinski deski (tabli) 8 dni pribito pustiti.

74. Zupanstvo v P.

Vprašanje: 1.) Kam in v katerem času je prosta pritožba proti razsodbi občinskega predstojništva (župana in dveh svetovalcev) zaradi prestopkov poljske okvare?

2.) Na kakih vlogah ozir. listinah sme županstvo pritisniti čez kolek občinski pečat? (Pri nas je namreč posestnik A. za neki denar, ki je od občine prejel, nam izročil pravilno kolekovano pobotnico, čez katere kolek smo pritisnili občinski pečat. Okrajno sodišče, kateremu se je pobotnica predložila, jo je vrnilo z zahtevo, da predložimo drugo pobotnico).

3.) Se-li morajo tudi stavbeno-ogledni zapisniki kolekovati in s katerim zneskom?

Odgovor:

1.) § 58 obč. reda govori: »Pravica kaznovati spada v prenešeno področje občine«. Pri poslih prenešenega delokroga je pa druga inštanca nad občino c. kr. okrajno glavarstvo, kateremu je predložiti pritožbo. Stranka, ki se pritoži mora seveda pritožbo vložiti vedno v prvi instanci tukaj torej pri občinskem uradu. Le-ta jo potem predloži glavarstvu.

Pritožbe zoper kazenske sodbe političnih oblasti (občin in okrajnih glavarstev) se imajo tekom 24 ur po razglasitvi sodbe prijaviti t. j. napovedati, da se zoper razsodbo pritoži; občina mora potem na zahtevo obsojenega mu dati poverjeni prepis iz kazenskega registra. Še-le potem ima obsojeni v treh dneh pritožbo izvesti t. j. navajati vzroke, zakaj se pritoži.

2.) Pritiskanje uradnega pečata preko kolkov (obliteriranje) je po § 8 naredbe finančnega ministra od 28. marca 1854 št. 70 drž. zak. za ukazano ne samo dovoljeno, vsaki oblasti in vsakemu javnemu uradu, če ji je predložena vloga ali listina, ki ima še neporabljen t. j. neprepisan kolek. Toda to velja le, če nastopa občina kot javni urad. — V Vašem slučaju je pa bila občina stranka, ki je za izročeni denar prejela pobotnico, ravno tako, kakor če bi A-u kedo drugi denar štel. Zato je moral A. izročiti občini pravilno kolekovano pobotnico. Pravilno kolekovana je pa listina tedaj, če je opremljena s postavnim kolekom in če je kolek v smislu § 3 gorenje naredbe fin. ministra prepisan. Ako občina čez tak prepisan kolek pritisne še svoj pečat, to stvari ne škoduje; nikakor pa ne zadostuje samo občinski pečat čez neprepisan kolek (naredba fin. ministra od 1. decembra 1854 št. 306 drž. zak.).

3.) Zapomnite si kot pravilo, da imajo biti redoma

kolekovani vsi zapisniki. Kolekov prosti zapisniki so le izjema. — V posebej še določa tarifni stavek 79. črka c) pododst. bb) pristojbinskega zakona, da morajo biti kolekovani vsi zapisniki o zaslišanjih in poizvedbah o dejanskih okoliščinah in razmerah, ako na podstavi teh zapisnikov prosijo zasebniki za kako dovoljenje ali spričevalo. Kolekovati se ima vsaka pola takega zapisnika z 1 K. — Na podlagi prvega stavbenega zapisnika dobi zasebnik dovoljenje, da zida, na podlagi drugega pa se mu da stanovanjsko dovoljenje. — Ta dva zapisnika v stavbenih stvareh morata biti kolekovana z 1 K.

75. Občina D. M. v P.

Vprašanje: Iz naše petrazredne šole so se izšolali otroci vasi T. na dvorazredno šolo v H. — Radi višjega poduka pa bi stariši svoje otroke iz vasi F. radi pošiljali na našo petrazrednico. Ali je občina opravičena zahtevati od teh otrok primerno šolarino?

Odgovor:

Nel Zakon z dne 19./XII. 1874 drž. zak. št. 37 je odpravil na vseh ljudskih šolah na deželi ukovino ter radi tega nikakor ne gre, da bi se pod drugo pretvezo zopet upeljala ukovina.

76. Občina Loški potok.

Vprašanje: Anton K. iz tukajšnje občine se je leta 1875 oženil v Črnem potoku ter je od teh dob neprestano ondi prebival. Anton K. je umrl, še predno je stopil novi domovinski zakon v veljavo. Po Antonu K. je ostala vdova Marija s 4 otroci. — Ta vdova biva že nad deset let v občini Osilnica, kamor spada vas Črni potok, ter je izpolnila vse pogoje, ki jih zahteva § 2. dom. zak. iz leta 1896 za izrecni sprejem v dom. zvezo občine bivališča. — Ali je občina Osilnica dolžna poleg Marije K. prevzeti v domovinsko zvezo tudi njene otroke, ali samo vdovo Marijo K.?

Odgovor:

Če je Marija K. v resnici spolnila vse pogoje, navedene v § 2. novega domovinskega zakona, potem je občina Osilnica dolžna sprejeti jo v svojo domovinsko zvezo. — Zakonski otroci Marije K. pa ji ne morejo slediti v novem domovinstvu, temuč obdrže tudi še vbodoče domovinsko pravico v Vaši občini, ker slede pri spremembi domovinstva v smislu § 12. dom. zakona iz leta 1863 zakonski otroci samo svojemu zakonskemu očetu, nikakor pa ne tudi svoji zakonski materi. — Sprememba domovinstva zakonske matere je spriči citiranega § 12. brez pomena in brez vsacega vpliva na domovinsko pravico zakonskih otrok. — Občina Osilnica bode postavno še le takrat zavezana sprejeti zakonske otroke Marije K. v svojo domovinsko zvezo, kadar bode vsak izmed teh otrok zase izpolnil pogoje § 2. dom. novele iz leta 1898.

77. Zupanstvo P.

Vprašanje: 1.) Ob priliki požara v tukajšnji občini so prišla na pomoč gasilna društva od raznih strani; eno izmed teh na pomoč došlih društev zahteva sedaj od naše občine povračilo stroškov, ki so mu ob tej priliki narasli. Ali je naša občina dolžna te stroške povrniti?

2.) Županstvo naroči kakšni stranki, da mora pod ogibom denarne globe v gotovem roku kako stvar izvršiti. Stranka se ukazu tekom stavljenega roka ne pokori. Ali zapade že s tem kazni, ali se jo mora še le v zažugano kazni obsoditi? Ali se mora v drugem slučaju stranko zaslišati, predno se jo obsodi, ali zadostuje zadevni pismeni odlok županstva?

3. Ali se mora v tekočem letu potrjene mladeniče zgledati po zgledilnici v bivališču takoj po naboru in pred odhodom v aktivno službo ali ne?

Odgovor:

1.) § 36. požarno-policijskega reda za Kranjsko z dne 15./IX. 1881. dež. zak. št. 14. določa: »Stroški za

zunanjo pomoč, kakor tudi stroški za popraviljanje in novo napravljanje ob tej priliki poškodovanih in nerabno postalih gasilnih pripomočkov plačujejo pomagajoče občine in selišča same. Spričo te določbe torej Vaša občina nikakor ni postavno zavezana povrniti zunanjemu gasilnemu društvu stroške, ki so mu narasli povodom sodelovanja pri gasitvi požara v Vaši občini, — temveč mora te stroške utrpeti pomagajoča vas, ozir. selo samo.

2.) Po našem mnenju stranka še ne zapade zažugani globi, ako se naročilu tekom stavljenega roka ne pokori, temveč je neobhodno potrebno, da se po preteku roka izreče, da je globa zapadla — t. j. da se stranko obsodi v globo. Zažuganje kazni še nikakor ni obsodba. Predno se stranko obsodi v zažugano globo, bo na vsak način potrebno, da se jo zasliši, t. j. da se ji da prilika zagovarjati se, zakaj ni ustregla uradnemu naročilu.

3.) Da! Vsako spremembo bivališča potrjenih mladencev se mora takoj javiti pristojni politični oblasti.

78. Županstvo D. M. v P.

Vprašanje: 1.) Kedo sme izdajati ženitne zglasnice občanom občine D. M. v P., ki so še semkaj pristojni?

2.) Ali sme tuja občina našemu domačinu izdati ženitno zglasnico?

3.) Ali ima izdana ženitna zglasnica moč polnega dokaza za domovinstvo ali pristojnost onega, ki jo dobi, tako kakor n. pr. domovinski list? Na podlagi katere postave?

Odgovor:

1.) Ženitno zglasnico sme izdati le domača občina, v katero je ženin pristojen; tako velela gubernijska naredba od 1. marca 1832 št. 4264, na katero se izrecno sklicuje § 28 št. 8 občinskega reda. Sicer pa sploh ne vemo, katera druga občina bi si mogla to pravico privajati, kakor domovinska občina. Morda mislite tudi na občino bivališča, kjer ženin plačuje davke in je torej občinski deležnik. Ne, občina bivališča ne sme izdajati ženitnih zglasnic. S tem je odgovorjeno tudi 2. vprašanje.

3.) Ženitna zglasnica ne da polnega dokaza o domovinstvu; vendar se iz izdane zglasnice po navadi sklepa, da je dotičnik tje pristojen, od koder je dobil ženitno zglasnico. Dopusten je pa vendar protidokaz. A. je n. pr. dobil leta 1899 ženitno zglasnico od občine Z. Leta 1905 pa priženejo A-a po odgonu v občino Z., češ da je glasom ženitne zglasnice tje pristojen. V občini Z. pa zvedo, da so leta 1880 s posebnim občinskim sklepom podelili občanstvo A-u v občini V., tedaj je občina Z. opravičena odklanjati vsako podporo A-a, s pozivom na to, da je isti glasom občinskega sklepa občine V. pristojen v V. in da mu je županstvo v Z. le pomotoma izdalo zglasnico. — Zglasnica torej ne podeli občanstva, pač pa utemelji domnevanje pristojnosti.

K vprašanju št. 69 v zadnjem listu se nam piše:

V zadnjem listu odgovarjate na vprašanje št. 69. občinskega urada B., da je upravno sodišče na stališču, da učiteljicam ne pristojata prednostna volilna pravica pri občinskih volitvah; dalje trdite, da imajo volilno pravico v I. razredu tudi vpokojeni učitelji.

K tem točkam si dovoljujem sledeče pripomniti:

Resnično je, da je upravno sodišče do najnovejšega časa vedno zastopalo mnenje, da definitivno nastavljenim učiteljicam ne pristojata volilna pravica v I. razredu ter da je to mnenje v opetovanih razsodbah uveljavila. — V novjšem času pa je upravno sodišče opustilo svoje prvotno stališče ter je priznalo tudi učiteljicam prednostno volilno pravico pri občinskih volitvah. — Prvič je pripoznalo

upravno sodišče učiteljicam volilno pravico v I. razredu v razsodbi z dne 6. mal. srpana 1904 št. 7353. Od teh dob velja v praksi ter pri upravnem sodišču načelo, da so stalno nameščene učiteljice glede volilne pravice pri občinskih volitvah enakopravne s svojimi možnimi tovariši. — Radi zanimivosti navajam v naslednjem argumente, na katere se sklicuje upravno sodišče v gori navedeni razsodbi:

»Po obč. volilnem redu ima beseda »učitelj obč. ljudskih šol« isti pomen, kakor izraz »učiteljsko osebje«. Da se namreč določi smisel izraza »učitelj«, kakor mu ga pripisuje zakonodajalec, se je treba ozreti na pravne in dejanske razmere onega časa, ko je stopil obč. volilni red v veljavo (leto 1866). — Ob tem času je bila v veljavi leta 1805 potrjena »politična uprava nemških ljudskih šol«, ki je že poznala tudi javne učiteljice; radi tega se ne more trditi, da je imel zakonodajalec leta 1866 pred očmi le možke učitelje. — Upoštevati je dalje, da priznava obč. volilni red kar se tiče volilne pravice — ženskam iste pravice, kakor možkim; radi tega bi se zakonodajalcu mogel pripisovati namen, izključiti »učiteljice« od prednostne volilne pravice le tedaj, če bi pri učiteljicah ne bilo domnevati onih lastnosti, ki so dale povod, da se je učiteljem priznala prednostna volilna pravica. — Te lastnosti so brez dvoma javno nameščenje in višja izobrazba učiteljev; oba ta momenta pa moramo v isti meri kot učiteljem pripisovati tudi učiteljicam.

Radi tega je povsem neumljivo, zakaj bi razločeval obč. vol. red med ženskimi in moškimi učitelji ter priznaval le zadnjim prednostno volilno pravico pri občinskih volitvah.

Kakor posnamete iz navedenega, je torej upravno sodišče opustilo svoje prvotno stališče ter sedaj brezpo- gojno priznava tudi učiteljicam volilno pravico v I. razredu. — Vaša trditev je bila torej v toliko netočna.

Vaši nadaljni trditvi, da imajo tudi vpokojeni učitelji volilno pravico v I. razredu — se ne morem pridružiti, ker je ta trditev po mojem mnenju v zakonu popolnoma neutemeljena. — Res je sicer, da obč. volilni red ne dela razlike med aktivnimi in vpokojenimi uradniki; v tej točki Vam pritrdim v polni meri; nasprotno pa je po mojem mnenju trditev, da obč. volilni red ne dela razlike med aktivnimi in vpokojenimi učitelji spričo povsem jasne besedila ter stilizacije točke f) § 1 obč. vol. reda, brez vsake podlage. — Občinski volilni red namreč izrecno določa v citiranem §, da imajo prednostno volilno pravico »vodje in učitelji v občini nahajajočih se ljudskih šol«; vodja, ozir. učitelj kake šole pa je vendarle oni, ki na tej šoli aktivno deluje, — ki v resnici izvršuje svoj posel na šoli. O upokojenem učitelju se vendar ne more trditi, da je vodja, ozir. učitelj na šoli — saj s šolo nima ničesar opraviti. — Torej že po navadni besedni interpretaciji cit. § pridemo do zaključka, da priznava zakon prednostno volilno pravico pri občinskih volitvah — le aktivnim učiteljem. — Na tem stališču je tudi upravno sodišče, ki je v konkretnem slučaju razsodilo, da pristojata prednostna volilna pravica pri obč. volitvah edinole aktivnim učiteljem. (Razsodba z dne 15./IV. 1902. št. 3508 Budv. št. 990.) V tej razsodbi pravi upravno sodišče izrecno, da je prednostna volilna pravica spojena le z dejanskim izvrševanjem učiteljskega poklica — in da radi tega upokojenim učiteljem ni prisoditi te pravice.

K temu pripomnimo sledeče:

1. Da smo v svojem odgovoru zaradi učiteljic izrecno povdarjali svoje mnenje, da so učiteljice tudi volilke I. razreda;

2. da smo zaradi vpokojenih učiteljev opozarjali, da so v tem mnenja različna.

Dopisi.

Iz Kokarij. (Uspehi občine Kokarje za pravice slovenskega jezika). (Dalje). Izmed vseh oddelkov c. kr. okrajnega glavarstva sta bila šolski in zdravstveni slovenskemu jeziku še najbolj pravična. Ta dva sta ustregla zahtevi občine takoj, ter nista več skušala občini usiljevati novih nemških dopisov kakor so to skušali drugi oddelki.

Šolski odderek je sicer tudi že prej pošiljal občini le slovenske dopise, toda k priporočenim pismom je vedno prilagal nemške „Rückscheine“ v podpis. Župan je odklonil podpis z naznanilom, da ne podpiše ničesar, kar ni pisano ali tiskano v slovenščini, na kar so mu morali predložiti slovensko „Povratnico“ ter se mu od takrat vedno le take v podpis predlagajo.

Tudi zdravstveni odderek je dopošiljal prej občini vedno le slovenske dopise, ko pa se je onde dozvalo, da je prevzel občinsko tajništvo učitelj, je bil prihodnji dopis v zadevi egiptovske očesne bolezni nemški. Župan si je dopis sicer dal raztolmačiti, a je vendar dal dopis s sledečim uradovanjem vrniti:

Broj 1478.

Došlo dne 17. sept. 1904.

C. kr. okrajnemu glavarstvu

v

Celju

s poročilom nazaj, da podpisani župan ne razumi nemščine. On si je ob nastopu županstva kot odgovorni načelnik občine pridržal pravico, si vsak dopis sam prečitati in pregledati, radi tega sprejme odgovornost za njihovo rešitev le tedaj, če so pisani v jeziku, ki je njemu razumljiv.

Tudi občinski odborniki žele od slučaja do slučaja upogledati v občinske akte, radi tega je odborova seja z dne 24. julija 1904 soglasno sklenila, v smislu člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867. l. zahtevati, naj c. kr. okrajno glavarstvo dopisuje občini Kokarje brez izjeme in vedno le v slovenskem jeziku.

Vsebinsko tega dopisa je sicer tajnik županu pojasnil, toda županu in odbornikom je z nemško pisavo vendar onemogočena pravica, si dopis prečitati in pregledati, kar ne nasprotuje samo zgoraj imenovanemu členu, temveč tudi avtonomiji občine in njeni točni upravi.

Nemško pisan dopis otežuje občini in glavarstvu uradovanje ter zakrivi, da se ukaz dejansko izvršiti ne da. Tu je navada, da se dajo podobni nujni ukazi ne samo občinskemu slugi temveč tudi prizadeti stranki prečitati in podpisati in sicer zato, da stranka sama vidi, da izhaja ukaz od glavarstva, sicer si domišlja, da je zadeva županova ali tajnikova „sitnost“ ter ukaza ali ne izvrši točno ali ga popolnoma prezre.

Iz vsega je razvidno, da je tuuradna zahteva ne samo zakonita temveč tudi z dejansko potrebo utemeljena ter se ji mora ustreči v vsem obsegu.

Županstvo občine Kokarje, dne 30. septembra 1904.

Župan: Jernej Šestir.

Od tega časa naprej ni prišel od tega oddelka nobeden nemški dopis, temveč samo slovenski, kar spričuje, da je g. poročevalec tega oddelka zmožen pravilne slovenščine in da je navdan s čutom pravičnosti.

Gozdarski odderek je kaj rad pošiljal strankam po županstvu dolge dopise in odloke v nemščini. Četudi nekoli lesni trgovci umejo več ali manj nemško, si je župan prisvajal pravico, da hoče tudi on videti in vedeti, kaj se njegovim občanom piše. Kokarski župan ni hotel biti slep podavač dopisov, temveč razumen občinski predstojnik, kateremu pristuje pravica tudi zasebne obrtne in trgovske zadeve občanov opazovati oziroma nadzorovati. Uprav ta zavest ga je vodila, da je vložil, ko so se nemški dopisi ponavljali, tožbo na namestništvo v Gradec. Dosegel je slovenske dopise. Poročevalec gozdarskega oddelka je sicer skušal župana pred neko stranko očrniti, češ, županstvo je krivo, da se je zadeva zavlekla, ker hoče, naj se občanom slovensko dopisuje. Seveda je župan kaj lahko pred stranko to trditev z dokazom pobil, da je glavarstvo zamudo zakrivilo, ker je že od začetka nepostavno postopalo s svojim nemškim uradovanjem, zato se mu je zazdelo najpripravnije, občane podučiti, naj vsaka stranka, kateri se z nemškimi dopisi od strani glavarstva prouzroči kakoršnakoli škoda, toži za odškodnino političnim potom oziroma pozneje civilnim potom. Tem načinom se mora bolezen politične uprave, ki noče nikjer videti pravice slovenskega jezika, najhitreje in najbolj uspešno ozdraviti.

Iz vsega tega je razvidno, da za župana ne sodi vsakdo. Na županske sedeže je treba posaditi vselej pravega moža, zavednega Slovenca, kremenitega značaja, neomahljive odločnosti in neutrujene vstrajnosti, ki vidi pred seboj vedno korist in pravice ne samo občanov, temveč tudi vsega naroda, in kar je glavno, ki ne zleze pred nobenim uradnikom pod klop, temveč takšen, ki se pred njim zravna zahtevajoč dostojno in odločno v imenu postave pravic občini in občanom.

Iz tega pa je tudi razvidno, da izvrševanje pravic našega jezika, dokler so v Avstriji take razmere, ni odvisno ne od državnih poslancev ne od političnih uradov in uradnikov temveč od zavednosti nas posameznikov in od občinskih uradov ter njihovih funkcionarjev; kajti občine so narodno bistvo in zastavonoše narodovih pravic.

Listnica uredništva.

Raznim g. g. dopisnikom. Dobili smo za to številko toliko vprašanj, da odgovorov danes ne moremo vseh prijaviti zaradi pomanjkanja prostora. Prav iz srca nas veseli to zanimanje in prosimo, naj se vsakdo prosto obrne na nas za pojasnila. Skrbeli bomo v prihodnje, da se na vsako vprašanje točno in hitro odgovarja; kedor želi nujnega odgovora, naj to v dopisu posebej poudari in dopišlje za odgovor frankovan kuvert, v katerem dobi potem tiskano pojasnilo (krtačni odtisek). Kedor v današnji številki ne najde odgovora na svoje vprašanje, naj blagovoli počakati do prihodnje številke, ali pa nam sporočiti, da se mu za pojasnilo mudi.

Gospodu dopisniku v Cerkljah na Dolenjskem. Veseli nas Vaše zanimanje za stvar. Čeravno se v vsem strinjamo z Vašimi načeli, dopisa za sedaj ne moremo prijaviti. — Priporočamo se Vam za prihodnje!

Županstvu v Drežnici. Take pečate napravlja Anton Černe, graver v Ljubljani, Sv. Petra cesta.